

УЧЕБНА ПРОГРАМА ПО МУЗИКА – XII КЛАС, ПРОФИЛИРАНА ПОДГОТОВКА

I. ОБЩО ПРЕДСТАВЯНЕ НА УЧЕБНАТА ПРОГРАМА.

С обучението по *Музика* в XII клас продължават процесите на задълбочено навлизане в многообразието на музикалните явления, на развитие на музикалния слух на учениците, на музикално-изпълнителските умения и разширяване на музикалната информираност, утвърждаване на собствен критерий и отношение към културните явления от миналото и съвременността. В края на XII клас трябва да бъдат постигнати Държавните образователни изисквания за учебно съдържание по музика, второ равнище, за гимназиалната образователна степен.

II. ЦЕЛИ.

Обучението по:

- Музикален инструмент (песне) има за цел да развива музикално-изпълнителските способности на учениците, да развива и усъвършенства художествените умения за интерпретация на музикални произведения, да способства за създаване на личен музикален репертоар. Обучението се осъществява съобразно с индивидуална програма за всеки ученик – приложение към учебната програма;

- Солфедж и начална хармония има за цел да активизира и развива музикалния слух на учениците като необходимо условие за занимания с музика, да създаде умения за самостоятелно прочитане на нотен текст в изучаваните тоналности, и учениците да получат необходимите знания из областта на елементарната теория на музиката, да осмислят хармонията като средство на музикалния език;

- Анализ на музика и музикална литература поставя акцент върху изучаване на музикални форми и жанрове, стилнови взаимодействия и форми на синтез в българската и чуждестранната музика, значения и послания във фолклора и мястото на България в световната музикална култура. В учебния процес трябва да бъдат осигурени условия за развитие на умения за наблюдение и анализ на изучаваните проблеми, тяхното осмисляне и наблюдение в музикалната практика, разширяване и обогатяване на личния репертоар от музикална литература;

- Хорова практика има за цел развитие и активизиране на музикалния слух чрез участие в хорово изпълнение и създаване на музикално-практически умения за дирижиране и ръководене на хор, разширяване на репертоара от хорова музика, разширяване на компетенциите по отношение на българската хорова традиция.

Особен акцент на обучението по *Музика* представлява българската музикална култура. На базата на обобщаване, разширяване и допълване на изученото в предходните класове и на учебното съдържание, изучавано в XII клас, следва да бъде изведена цялостна панорама на българската музика – фолклор, професионално музикално творчество и изпълнителско изкуство и развитието на българската

музикална култура.

За постигане целите на профилираната подготовка в XII клас обучението се организира в брой учебни часове годишно не по-малко от:

Музикален инструмент (пееие)	– 62 часа
Солфеж и начална хармония	– 93 часа
Анализ на музика и музикална литература	– 93 часа
Хорова практика	– 31 часа
Задължително пиано	– 31 часа

III. Очаквани резултати		IV. Учебно съдържание (теми, понятия, контекст и дейности, междупредметни връзки)			
Ядра на учебното съдържание	Очаквани резултати на ниво учебна програма	Очаквани резултати по теми	Основни понятия	Контекст и дейности	Междупредметни връзки
1	2	3	4	5	6
<p>Ядро 1 Свирене на музикален инструмент (пеене)</p>	<p>Стандарт № 1: Придобива музикално-изпълнителски умения и навици . Очаквани резултати: - Изпълнява музикален материал съобразно личната си програма ; - Предлага лична интерпретация ; - Усъвършенства уменията си за изява пред публика ; - Ползва пиано в личната си музикална практика .</p>	<p><u>Ученикът трябва да усвои:</u> Тема № 1: Свирене на музикален инструмент (пеене). Очаквани резултати:</p> <ul style="list-style-type: none"> • личен музикален репертоар от най-малко десет творби, от които изпълнява наизуст пет ; • изпълнява най-малко три творби от български композитори . • отразява стилните особености на изпълняваните творби . • участва най-малко три пъти годишно в концертни прояви . • свири по слух най-малко четири песни по свой избор . • ползват пиано при обучението по солфеж, начална хармония и хорова практика . <p>Тема № 2: Задължително пиано . Очаквани резултати:</p> <ul style="list-style-type: none"> • наличие на репертоар от най-малко пет пиеси ; • умения за използване на пианото при обучението по солфеж, начална хармония и хорова практика . 		<p><u>На учениците трябва да се даде възможност:</u> - Да изпълняват собствен репертоар от музикални произведения от български и чужди композитори . - Да развиват артистичност и умения за концертни изяви . - Да предлагат изпълнителски идеи за различни музикални произведения . - Да анализират изпълнителски стил . - Да свирят песни по слух . - Да ползват пиано при обучението по други музикални дисциплини .</p>	с другите музикални дисциплини

<p>Ядро 2 Развитие на музикалния слух. Начална хармония</p>	<p>Стандарт 1: Солфежира подходящи мелодии. <i>Очаквани резултати:</i> -Изпълнява интонационно и метроритмично точно солфежи в мажорни и минорни тоналности ; -Транспонира мелодии в мажор и минор в изучаваните тоналности ; -Осъзнава тоновите височини в тоналности с арматура до два знака включително .</p> <p>Стандарт № 2: Записва музикална диктовка . <i>Очаквани резултати:</i> -Записва едногласна музикална диктовка ; -Записва лек двуглас .</p> <p>Стандарт № 3: Знае същността и изразния смисъл на елементи на музикалната изразност . <i>Очаквани резултати:</i> - Схваща, анализира и участва в изпълнение на мелодични и хармонични интервали.</p>	<p>Тема № 1: Солфежиране . <i>Очаквани резултати:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Пее по ноти мелодии в ре мажор и си минор, си бемол мажор и сол минор с алтерации и модуляции до сродни тоналности; • Пее по ноти мелодии в равноделни и неравноделни размери с ритмични групи и комбинации от шестнадесетини и ритмични групи с лигатура; • Транспонира устно, писмено и на музикален инструмент мелодии в учените тоналности; • Изпълнява и анализират хармонично движение при леки двугласни последования – паралелно, право, странично, противоположно. <p>Тема № 1: Музикална диктовка . <i>Очаквани резултати:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Записва мелодии в тоналности до два арматурни знака включително с алтерации ; • Записва леки двугласни последования в изучените тоналности ; • Анализира и записва кратки мелодически последования с учените интервали ; • Записва мелодии с изучения метроритъм ; • Открива и записва модуляции до сродни тоналности ; • Записва диктовки в старинни ладове ; <p>Тема № 1: Елементарна теория на музиката . <i>Очаквани резултати:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Познава, построява и изпълнява с тонови имена изучените възходящи и низходящи интервали ; • Анализира видове ладови структури и ладови функции ; • Квинтов и квартав кръг на мажорните и минорните тоналности ; • Схваща и анализира старинни ладове . 	<p>Модуляция</p> <p>Квинтов кръг Квартов кръг</p>	<p>- Да изпълняват самостоятелно солфежи и теми от музикални произведения в изучаваните тоналности с алтерации и модуляции ;</p> <p>- Да транспонират солфежи и теми в изучените тоналности ;</p> <p>- Да транспонират теми на музикален инструмент ;</p> <p>- Да анализират и записват музикални диктовки в изучаваните тоналности ;</p> <p>- Да записват музикални диктовки в старинни ладове ;</p> <p>- Да анализира, изпълняват и записват мелодични последования с изучените интервали ;</p> <p>- Да анализират и записват модуляции до сродни тоналности ;</p> <p>- Да изпълняват от зададени тонове във възходящ и низходящ ред изучаваните интервали ;</p> <p>- Да анализират и ползват квинтов и квартав кръг на тоналностите ;</p> <p>- Да анализират и изпълняват старинни ладове .</p>	
--	--	---	---	--	--

<p>- Схваща и различава старинни ладове.</p> <p>Стандарт № 4: Начална хармония . Очаквани резултати: -Развитие на музикалния слух по отношение на многогласие ;</p> <p>-Умения за свързване на акорди ;</p> <p>-Умения за анализ на акордови последования от главни и второстепенни тризвучия и функционалния им порядък ;</p> <p>-Умения за преместване и свързване на тризвучия и четиризвучия ;</p> <p>- Умения за слухово възприемане и осмисляне на каденцата и връзката ѝ с музикалната форма .</p>	<p>Тема № 1: Ладно-тонални функции на акордите в мажор и минор. Очаквани резултати:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Схваща и анализира акордови последования от главни тризвучия ; • Схваща и анализира специфични черти на второстепенните тризвучия ; • Схваща и анализира употребата на второстепенни тризвучия . <p>Тема № 2: Гласоводене , Очаквани резултати:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Премества акорди писмено и на пиано ; • Свързва акорди писмено и на пиано <p>Тема № 3: Четиризвучие на пета степен . Очаквани резултати:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Построява и анализира слухово четиризвучие на пета степен ; • Построява и анализира слухово обръщанията на четиризвучието на пета степен . <p>Тема № 4: Каденци . Очаквани резултати:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Анализира и схваща ролята на каденцата за музикалната форма ; • Схваща връзката между хармонията и музикалната форма ; • Прави слухов анализ и открива различни видове каденци . 	<p>Главни тризвучия Второстепенни тризвучия</p> <p>Квартсекст акорд Терцкварт-акорд Секунд-акорд</p> <p>Каденца</p> <p>Автентична каденца Плагална каденца</p>	<p>- Да анализират акордови последования от главни тризвучия .</p> <p>- Да анализират акордови последования от главни и второстепенни тризвучия .</p> <p>- Да анализират гласоводенето в примери от различни стилове, жанрове и фактура .</p> <p>- Да анализират и преместват акорди писмено и на пиано .</p> <p>- Да преместват и свързват акорди писмено и на пиано .</p> <p>- Да анализират и построяват четиризвучия на пета степен и обръщанията им</p> <p>- Да анализират слухово каденци .</p> <p>- Да различават и анализират различните видове каденци .</p> <p>- Да изпълняват на пиано различни музикални заключения .</p>	
---	---	--	---	--

<p>Ядро № 3 Музикални форми</p>	<p>Стандарт № 1 Анализира импровизационни форми в музиката. <i>Очаквани резултати:</i> - Открива импровизационни форми в българската народна музика, в джаза и популярната музика; - Проследява развитието на тематичния материал в импровизационни форми.</p>	<p>Тема № 1: Импровизационни форми в българския музикален фолклор. <i>Очаквани резултати:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Открива импровизационни форми в български народни песни; • Открива импровизационни форми в български инструментални творби <p>Тема № 2: Разновидности на импровизацията в джаза. <i>Очаквани резултати:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Познава разновидности на джазова импровизация: вокална, инструментална, солово, ансамблово; <p>Тема № 3: Импровизационни форми в популярната музика. <i>Очаквани резултати:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Ориентира се в характерни импровизационни форми на стиловете хип-хоп, диско, техно, фолк-джаз и др. 	<p>Импровизационни форми</p> <p>Фолк-джаз</p>	<p>- Да се запознаят с разнообразен репертоар във връзка с изучаваните теми.</p> <p>- Да разширят музикалния си опит в областта на фолклора.</p> <p>- Да анализират импровизационни форми в примери от съвременната популярна музика.</p>	
<p>Ядро № 4 Музикални жанрове</p>	<p>Стандарт № 1 Анализира музикално-сценични жанрове. <i>Очаквани резултати:</i> - Схваща основни принципи в драматургията на музикално-сценични жанрове; - Ориентира се в приложените функции на музиката. Стандарт № 2: Анализира характерни примери на взаимодействие на музикални жанрове. <i>Очаквани резултати:</i> - Посочва типични черти на жанров синтез.</p>	<p>Тема № 1: Музикално-сценични жанрове. <i>Очаквани резултати:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Анализира основни принципи и различия в драматургията на опера, оперета и мюзикъл; • Определя основни жанрови характеристики на музикално-сценични жанрове. <p>Тема № 2: Музиката в киното, театъра и телевизията. <i>Очаквани резултати:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Познава жанровата специфика киномузиката и театралната музика; • Определя функциите на музиката в рекламата, видеоклипа и шоу-спектакъла. <p>Тема № 1: Взаимодействие на музикалните жанрове. <i>Очаквани резултати:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Посочва примери на жанров синтез в съвременната музика; • Анализира творби с типични жанрови взаимодействия. 	<p>Видеоклип Спот Шоу-спектакъл</p>	<p>- Да познават музикално-сценични произведения</p> <p>- Да коментират приложените функции на музиката в киното, театъра, телевизията.</p> <p>- Да определят жанра на непознато произведение.</p> <p>- Да рецензират медийни форми с участие на музика.</p> <p>- Да рецензират музикално-сценичен жанр по свой избор.</p>	<p>Български език и литература</p> <p>Изобразително изкуство</p> <p>История и цивилизация</p>

<p>Ядро № 5 Стил и време, стил и личност</p>	<p>Стандарт № 1: Анализира стилнови взаимодействия и форми на синтез в музиката на XX век. Очаквани резултати: - Открива стилнови взаимодействия между художествена и популярна музика; - Открива форми на синтез между популярната музика и джаза; - Познава интерпретатори на различни музикални стилове.</p>	<p>Тема № 1: Стилнови взаимодействия в музиката на XX век. Очаквани резултати:</p> <ul style="list-style-type: none"> Анализира примери на стилново взаимодействие между художествената музика, джаза и популярната музика; <p>Тема № 2: Стилнови синтези в джаза и популярната музика. Очаквани резултати:</p> <ul style="list-style-type: none"> Познава характерни стилнови взаимодействия като попрок, етноджаз, етнопоп, джазрок, фолкрок; <p>Тема № 3: Известни изпълнители и състави на джаза и популярната музика. Очаквани резултати:</p> <ul style="list-style-type: none"> Назовава имената на известни певци, инструменталисти и състави; Характеризира изпълнителския стил на известни певци, инструменталисти и състави. 	<p>Попрок Етноджаз Джазрок Фолкрок</p>	<ul style="list-style-type: none"> Да наблюдават и коментират стилнови взаимодействия в творби от съвременната музика; Да схващат стилното разнообразие като една от характерните черти на съвременната музика; Да правят стилнови паралели между творби от художествената и популярната музика. 	
<p>Ядро № 6 България в световната музикална култура</p>	<p>Стандарт № 1: Познава българската музикална култура. Очаквани резултати: - Знае многообразието на българския музикален фолклор; - Познава основни етапи в развитието на българската музикална култура.</p> <p>Стандарт № 2: Международно признание на българската музикална култура. Очаквани резултати: - Познава и аргументира международните успехи на българската музикална култура.</p>	<p>Тема № 1: Български музикален фолклор. Очаквани резултати:</p> <ul style="list-style-type: none"> Познава основните характеристики на българската народна песен; Познава българската инструментална музика; Познава и анализира автентичния и обработения фолклор; Назовава изтъкнати певци и инструменталисти. <p>Тема № 2: Най-важни етапи в развитието на българската музикална култура. Очаквани резултати:</p> <ul style="list-style-type: none"> Знае появата и развитието на българското композиторско творчество; Назовава класиците на българската музика и техни произведения в областта на всички жанрове. <p>Тема № 3: Българските музиканти на световните сцени. Очаквани резултати:</p> <ul style="list-style-type: none"> Познава и коментира световните успехи на българските народни певци и инструменталисти; Познава световните успехи на българското хорово изкуство; Познава и коментира световните успехи на българските певци и инструменталисти; Назовава явления от българската музикална култура с 		<ul style="list-style-type: none"> Да анализира и обобщи познанията си за българския музикален фолклор; Да знае имената на изтъкнати певци и инструменталисти в областта на фолклора; Да обобщи и систематизира познанията си за развитието на българското професионално музикално изкуство; Да познава музикалната слава на България в областта на фолклора – песни и свирни, видни певци и инструменталисти; Да обобщи и разшири познанията си за световната слава на българското хорово изкуство; Да назовава изтъкнати български изпълнители, познати 	

		<p>международно значение;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Назовава десет български музиканти и музикални формации с международно признание. 		на света.	
<p>Ядро № 7 Хорова практика</p>	<p>Стандарт № 1: Умения за пеене в хор и за дирижиране на хор . <i>Очаквани резултати:</i> - Развитие на музикалността чрез пеене в хоров състав . - Развитие на музикалността чрез дирижиране на хор . - Създаване на умения за дирижиране на хор .</p>	<p>Тема № 1: Изпълнение и дирижиране на различен метрум и ритъм . <i>Очаквани резултати:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Редуциране на метрични времена при неравноделни размери ; • Изпълнение и дирижиране на ритмични групи, <p>Тема № 2: Изпълнение и дирижиране на различни щрихи <i>legato, staccato, non legato, marcato</i> и художествени похвати . <i>Очаквани резултати:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Анализира и предлага подходящо художествено изпълнение на песенния репертоар . <p>Тема № 3: Изпълнение и дирижиране на двуглас и триглас . <i>Очаквани резултати:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Диференциране на функциите на ръцете при многогласие ; • Развитие на хармоничния слух . 		<p>- Да изпълнява и дирижира песни с ритмично разнообразие в неравноделни размери . - Да свързва размерите с жанровата им характеристика . - Да изпълнява и дирижира песни с по-сложна ритмика . - Да предлага интерпретация съобразно характера на песенния репертоар .</p> <p>- Да изпълняват и дирижират двугласни и тригласни песни .</p>	Вътрешнопредметни връзки

V. СПЕЦИФИЧНИ МЕТОДИ И ФОРМИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ НА ПОСТИЖЕНИЯТА.

Оценяването на постиженията при обучението по *Музика* – профилирана подготовка, е насочено към стимулиране на музикално-слуховото развитие, музикално-изпълнителските умения, изграждането на музикална култура и компетенции и умения за ориентиране в явленията на звучащата среда.

Обучението по музикален инструмент (песне) и задължително (облигатно) пиано е индивидуално и е ориентирано към развиване на музикалните способности и изпълнителските умения на всеки ученик. Оценката се формира от степента на трудност, броя на музикалните произведения в личния репертоар на ученика и музикално-художественото им изпълнение, развитието на артистичност и сценично присъствие и необходимост от общуване с музикалното изкуство. Тя отразява и личностното израстване на всеки ученик, собственото му развитие и усъвършенстване.

Оценяването на резултатите от обучението по *Анализ на музика и музикална литература* отразява степента на осмисляне и овладяване на определените от програмата знания и уменията за прилагането им в примери от музикалната литература, създаване и усъвършенстване на ценностната ориентация в многообразието на музиката от миналото и съвременността и особено на българската музикална култура.

Оценката по *Хорова практика* се формира от музикално-изпълнителските постижения в хоровата група на класа и изискванията за овладяване на елементарни практически диригентски умения за изучаване и дирижиране на леки хорови партитури.

Оценяването на постиженията се осъществява чрез:

- Устна индивидуална проверка;
- Практическо изпълнение на музикален инструмент (песне) и задължително пиано и хорова практика;
- Записване на музикална диктовка и други упражнения по солфедж и хармония;
- Звучащи и други тестове.

Оценките се формират за всеки компонент на профилираната подготовка по музика – музикален инструмент (песне), Солфедж и начална хармония, Анализ на музика и музикална литература, Хорова практика и Задължително пиано.